

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21102   ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

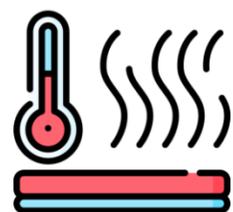
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 พลังงานความร้อน

เรื่อง สรุปความรู้พลังงานความร้อน

ครูผู้สอน   ครูอลงกรณ์ สุวรรณเพชร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

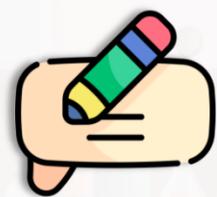

พลังงานความร้อน

เรื่อง สรุปความรู้
พลังงานความร้อน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

สรุปประเด็นความรู้เกี่ยวกับพลังงานความร้อน

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยจัดกระทำความรู้
ที่ได้เรื่องพลังงานความร้อนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ
ในรูปแบบแผนผัง

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

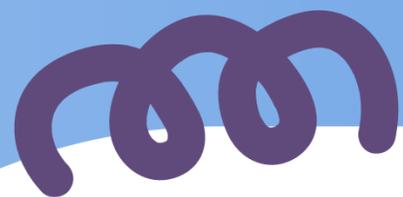
ความมุ่งมั่นอดทน มุ่งมั่นในการสรุปความรู้และฝึกทำ
แบบฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง ไม่ท้อถอย

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์และระบุความสัมพันธ์ของพลังงานความร้อนที่มีผลต่อ
การเปลี่ยนแปลงของสสาร การถ่ายโอนความร้อน สมดุลความร้อน
รวมทั้งพูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเรื่องพลังงานความร้อนที่ได้
จากการจัดกระทำข้อมูลด้วยภาษาของตนเองได้ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

ช่วง

ทบทวน

ชวนให้คิด

ช่วง

ทบทวน ชวนให้คิด

พลังงานความร้อนส่งผลทำให้สสาร

เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ทำให้สสารเกิดการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ
เปลี่ยนแปลงสถานะ และเปลี่ยนแปลงขนาด
หรือที่เรียกว่า การขยายตัวและหดตัว

ช่วง ทบทวน ชวนให้คิด

พลังงานความร้อน

จะมีการถ่ายโอนอย่างไร

จากสสารที่มีอุณหภูมิสูงไปยัง
สสารที่มีอุณหภูมิต่ำ

ช่วง

ทบทวน ชวนให้คิด

การถ่ายโอนความร้อนมีกี่รูปแบบ แตกต่างกันอย่างไร

มี 3 รูปแบบ ได้แก่

การนำความร้อนและการพาความร้อนที่อาศัยตัวกลาง
และการแผ่รังสีความร้อนไม่ต้องอาศัยตัวกลาง

ช่วง

ทบทวน ชวนให้คิด

สสารจะหยุดถ่ายโอนความร้อนเมื่อใด

วัตถุจะหยุดถ่ายโอนเมื่อ **สสารทั้งสองมีอุณหภูมิเท่ากัน**
หรือที่เรียกว่า **สมดุลความร้อน** พลังงานความร้อนที่
สสารสูญเสียไปจะ เท่ากับ พลังงานความร้อนที่อีกสสารได้

กิจกรรมที่ 1

พลังงานความร้อน

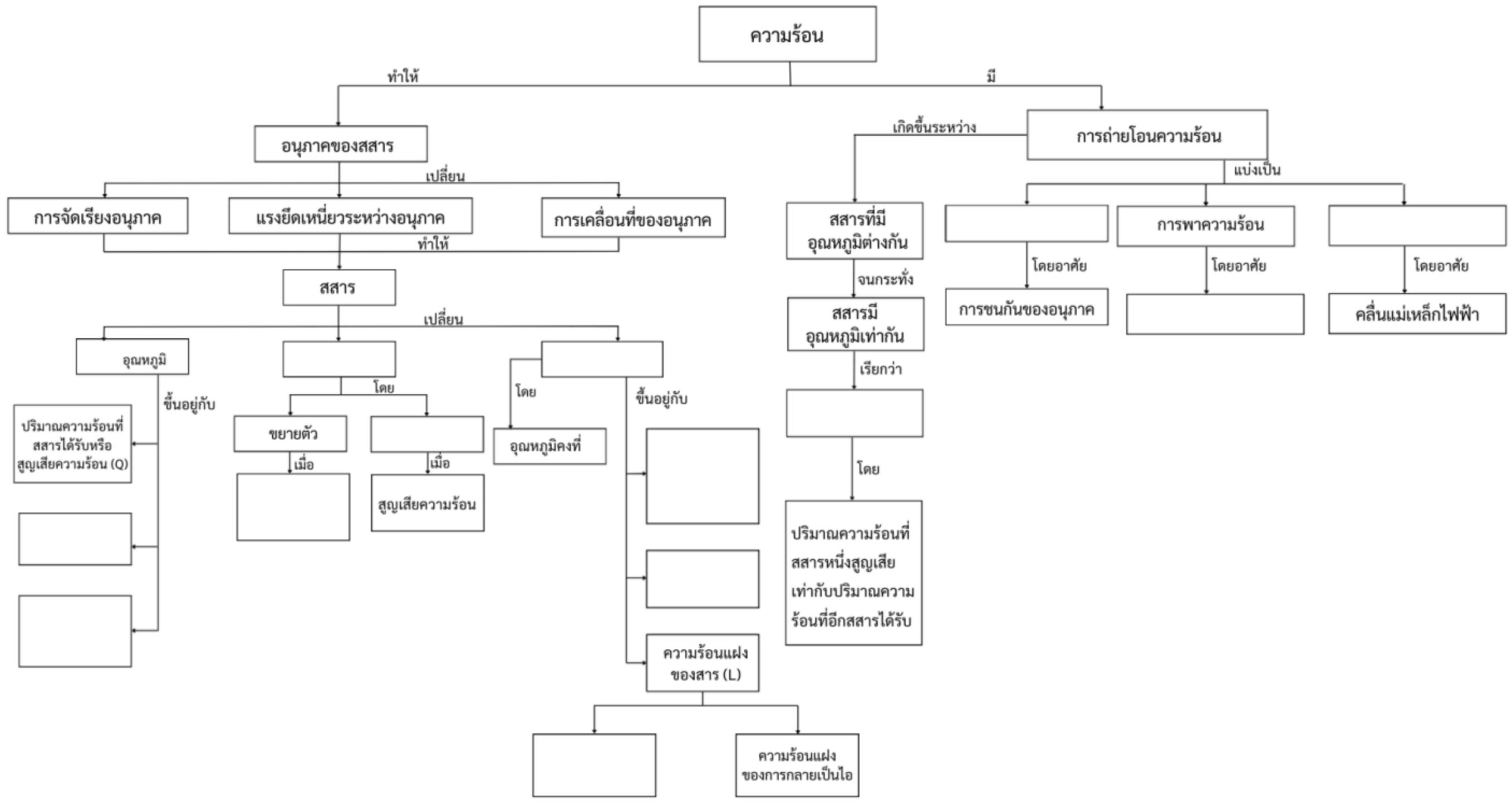
อภิปรายก่อนการทำกิจกรรม

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์
และอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความร้อน
ที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านมา และลงมือทำ
ใบงานที่ 1 เรื่อง พลังงานความร้อน

บันทึกผลการทำกิจกรรม

นักเรียน
ลงมือทำกิจกรรม

**นักเรียนนำเสนอ
ผลการทำกิจกรรม**

กิจกรรมที่ 2

แบบฝึกหัดทำยบท

เรื่อง พลังงานความร้อน

แบบฝึกหัดท้ายบท

เรื่อง พลังงานความร้อน

แบบฝึกหัดท้ายบท เรื่อง พลังงานความร้อน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง พลังงานความร้อน

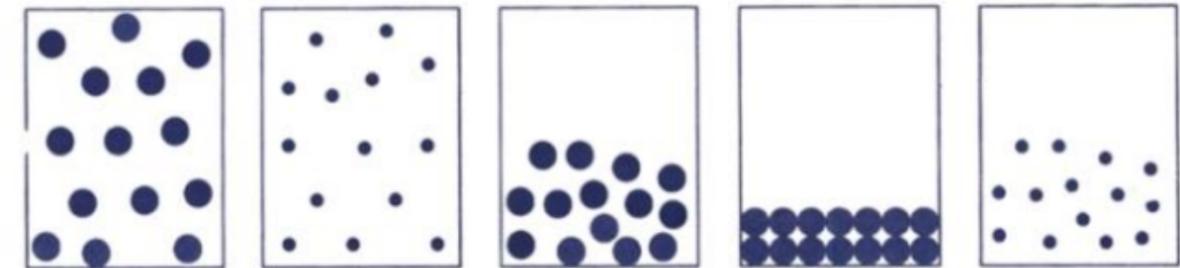
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30 เรื่อง สรุปความรู้พลังงานความร้อน

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21102 ภาคเรียนที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

1. ให้ ● และ ● แทนอนุภาคของสาร

ภาพที่แสดงการจัดเรียงอนุภาคของสารเป็นดังนี้

ภาพ A

ภาพ B

ภาพ C

ภาพ D

ภาพ E

จากข้อมูล ข้อใดคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงการจัดเรียงอนุภาคและสมบัติบางประการของสารตามการเปลี่ยนแปลงสถานะของสารที่กำหนดได้ถูกต้อง

การเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร	การเปลี่ยนแปลงการจัดเรียงอนุภาคของสาร	แบบจำลองโมเลกุล	
		แรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค	พลังงานจลน์
ก. การหลอมเหลวของน้ำแข็ง	จาก D เป็น C	เพิ่มขึ้น	ลดลง
ข. การระเหิดของลูกเหม็น	จาก D เป็น A	ลดลง	เพิ่มขึ้น
ค. การระเหยของเอทานอล	จาก B เป็น C	เพิ่มขึ้น	ลดลง
ง. การควบแน่นของไอน้ำ	จาก B เป็น E	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น

อภิปรายก่อนการทำกิจกรรม

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และ
อภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานความร้อน
ที่นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านมา และลงมือทำ
แบบฝึกหัดท้ายบท เรื่อง พลังงานความร้อน

นักเรียน
ลงมือทำกิจกรรม

เฉลย

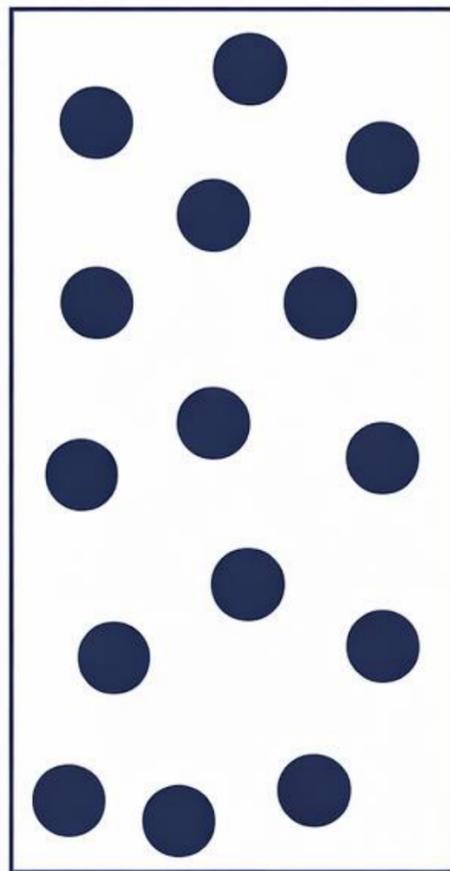
ผลการทำกิจกรรม

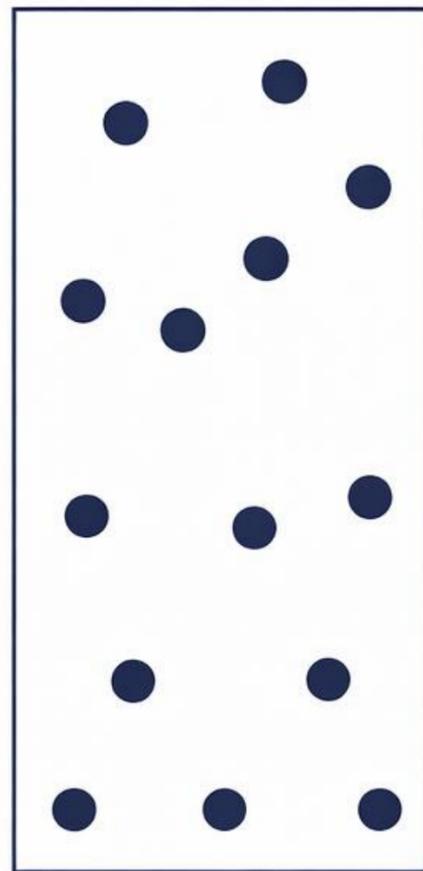
เฉลยผลการทำกิจกรรม

1. ให้ ● และ ● แทนอนุภาคของสสาร

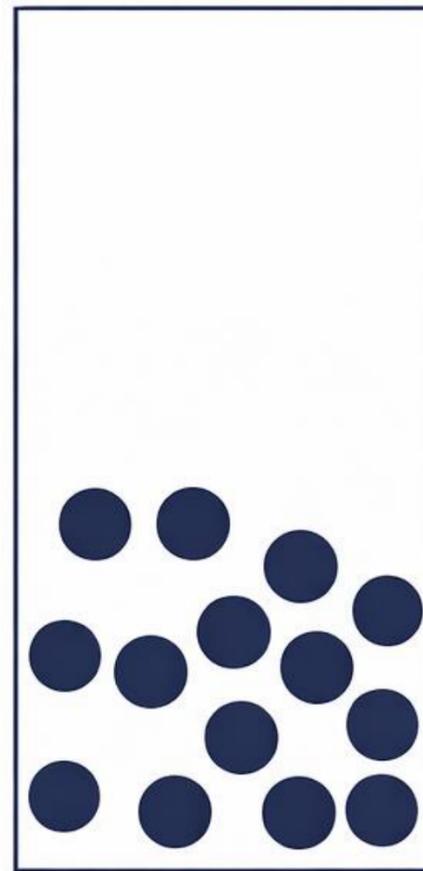
ภาพที่แสดงการจัดเรียงอนุภาคของสารเป็นดังนี้

ภาพ A

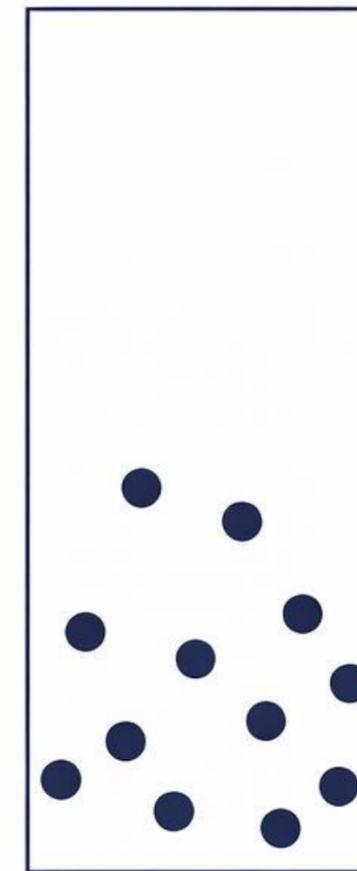
ภาพ B

ภาพ C

ภาพ D

ภาพ E

เฉลยผลการทำกิจกรรม

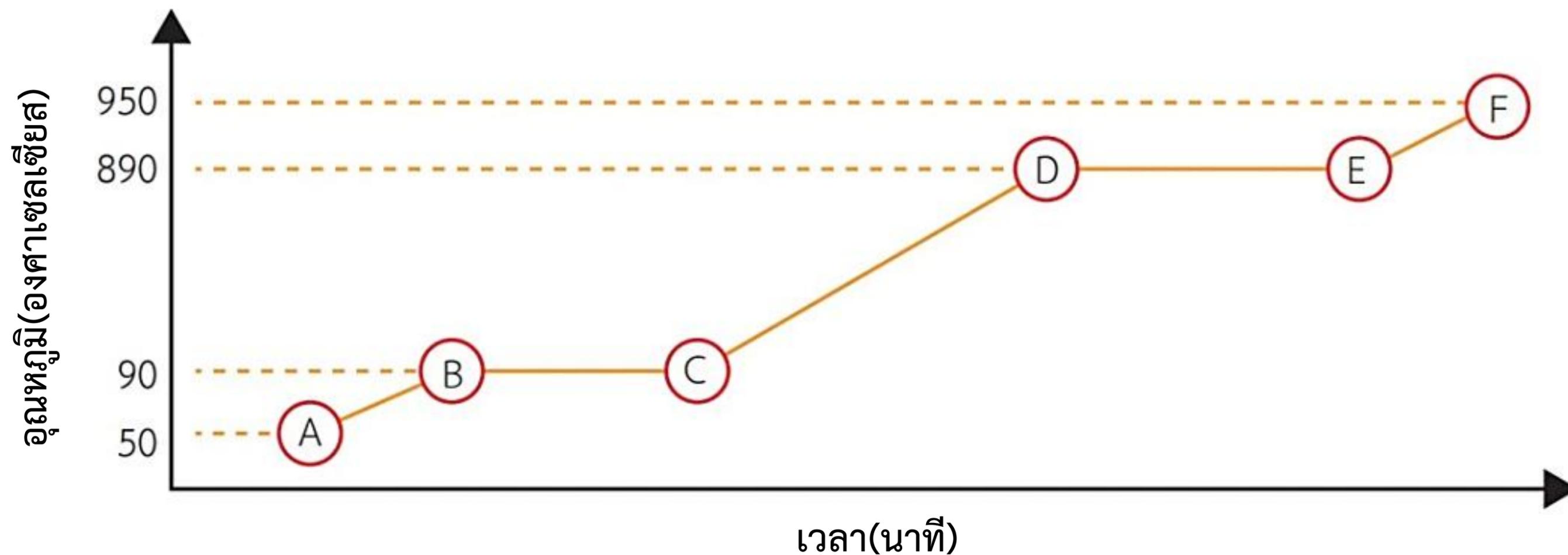
จากข้อมูล ข้อใดคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงการจัดเรียงอนุภาคและสมบัติบางประการของสารตามการเปลี่ยนแปลงสถานะของสารที่กำหนดได้ถูกต้อง

	การเปลี่ยนแปลง การจัดเรียงอนุภาคของสาร	แบบจำลองโมเลกุล	
		แรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค	พลังงานจลน์
ก.	การหลอมเหลวของน้ำแข็ง	เพิ่มขึ้น	ลดลง
ข.	การระเหิดของลูกเหม็น	ลดลง	เพิ่มขึ้น
ค.	การระเหยของเอทานอล	เพิ่มขึ้น	ลดลง
ง.	การควบแน่นของไอน้ำ	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.1 ที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส สารอยู่ในสถานะใด เพราะเหตุใด

.....ของแข็ง เพราะ สารอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนอุณหภูมิก่อนจะเปลี่ยนสถานะครั้งที่ 1.....

2.2 ที่อุณหภูมิ 200 องศาเซลเซียส สารอยู่ในสถานะใด เพราะเหตุใด

.....ของเหลว เพราะ สารอยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนอุณหภูมิก่อนจะเปลี่ยนสถานะครั้งที่ 2.....

2.3 ระหว่างจุด B ถึง C และจุด C ถึง D จะพบสารในสถานะใด

.....ระหว่างจุด B ถึง C จะพบสารในสถานะของแข็งและของเหลว และระหว่างจุด C ถึง D.....

.....จะพบสารในสถานะของเหลว.....

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.4 ช่วงใดบ้างที่สารมีการเปลี่ยนสถานะ

..... จาก B ไป C และ จาก D ไป E .....

2.5 จุดเดือด จุดหลอมเหลวของสารดังกล่าวมีค่าเท่าใด

..... จุดเดือดมีค่า 890 องศาเซลเซียส และจุดหลอมเหลวมีค่า 90 องศาเซลเซียส .....

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.6 ปริมาณความร้อนที่สารมวล 500 กรัม ใช้ในการเปลี่ยนแปลงจาก C ไป D มีค่าเท่าใด

การเปลี่ยนแปลงจาก C ไป D เป็นการเปลี่ยนอุณหภูมิเมื่อสารซึ่งอยู่ในสถานะของเหลวได้รับความร้อน ดังนั้นปริมาณความร้อนหาได้จากสมการ

$$Q = mc\Delta t$$

$$Q = \text{มวล} \times \text{ความร้อนจำเพาะของสารในสถานะของเหลว} \times \text{อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง}$$

$$Q = 500 \text{ g} \times 0.25 \text{ cal/g } ^\circ\text{C} \times (890 \text{ } ^\circ\text{C} - 90 \text{ } ^\circ\text{C})$$

$$Q = 500 \text{ g} \times 0.25 \text{ cal/g } ^\circ\text{C} \times 800 \text{ } ^\circ\text{C}$$

$$Q = 100,000 \text{ cal}$$

ดังนั้น ปริมาณความร้อนที่สารมวล 500 กรัม ใช้ในการเปลี่ยนแปลงจาก C ไป D มีค่าเท่ากับ 100,000 cal

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.7 ปริมาณความร้อนที่สารมวล 500 กรัม ใช้ในการเปลี่ยนแปลงจาก B ไป C มีค่าเท่าใด

การเปลี่ยนแปลงจาก B ไป C เป็นการเปลี่ยนสถานะจากของแข็งเป็นของเหลว ดังนั้น ปริมาณความร้อน หาได้จากสมการ

$$Q = mL$$

$$Q = \text{มวล} \times \text{ความร้อนแฝงของการหลอมเหลว}$$

$$Q = 500 \text{ g} \times 30 \text{ cal/g}$$

$$Q = 15,000 \text{ cal}$$

ดังนั้น ปริมาณความร้อนที่สารมวล 500 กรัม ใช้ในการเปลี่ยนแปลงจาก B ไป C มีค่าเท่ากับ 15,000 cal

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.8 การเปลี่ยนแปลงจาก E ไป D เป็นการได้รับหรือสูญเสียความร้อน ปริมาณเท่าใด

การเปลี่ยนแปลงจาก E ไป D เป็นการเปลี่ยนสถานะจากแก๊สเป็นของเหลว จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบสูญเสียความร้อน ปริมาณความร้อนที่สูญเสียหาได้จากสมการ

$$Q = mL$$

$$Q = \text{มวล} \times \text{ความร้อนแฝงของการกลายเป็นไอ}$$

$$Q = 500 \text{ g} \times 1,000 \text{ cal/g}$$

$$Q = 500,000 \text{ cal}$$

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงจาก E ไป D เป็นการสูญเสียความร้อน โดยปริมาณความร้อนที่สูญเสียมีค่าเท่ากับ 500,000 cal

เฉลยผลการทำกิจกรรม

2. จงพิจารณากราฟต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

2.9 ถ้าสารมีมวลเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ปริมาณความร้อนที่ใช้ในการเปลี่ยนสถานะจากของแข็งเป็นของเหลวมีค่าเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

.....เปลี่ยนแปลง ปริมาณความร้อนที่สารใช้ในการเปลี่ยนสถานะขึ้นอยู่กับมวลของสาร.....

.....เมื่อมวลของสารเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ปริมาณความร้อนจึงมีค่าเพิ่มขึ้นสองเท่า.....

เฉลยผลการทำกิจกรรม

3. เมื่อให้ความร้อนแก่แท่งเหล็ก แท่งเหล็กจะขยายตัว ข้อใดอธิบายการเปลี่ยนแปลงระดับอนุภาคของแท่งเหล็ก เมื่อได้รับความร้อนได้ถูกต้อง

ก. อนุภาคของแท่งเหล็กมีขนาดใหญ่ขึ้น

ข. อนุภาคของแท่งเหล็กมีจำนวนเพิ่มขึ้น

ค. อนุภาคของแท่งเหล็กอยู่ห่างกันมากขึ้น

ง. อนุภาคของแท่งเหล็กมีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคเพิ่มขึ้น

.....เมื่อแท่งเหล็กได้รับความร้อน อนุภาคของแท่งเหล็กจะมีพลังงานมากขึ้น แรงยึดเหนี่ยวระหว่าง.....

.....อนุภาคจะลดลง ทำให้อนุภาคของแท่งเหล็กอยู่ห่างกันมากขึ้น ส่วนข้อ ก. และ ข. ผิด เพราะขนาด.....

.....และจำนวนอนุภาคของแท่งเหล็กจะเท่าเดิม.....

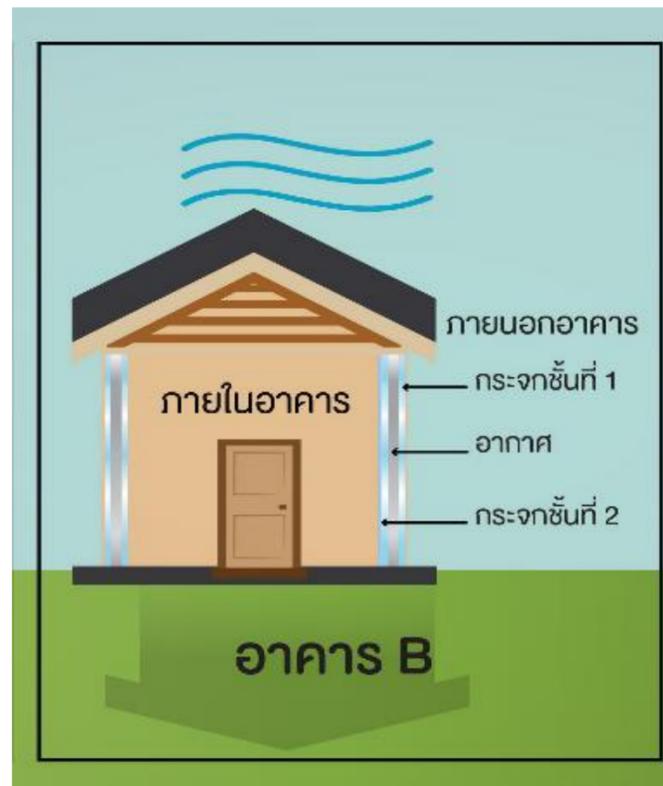

เฉลยผลการทำกิจกรรม

4. ถ้าอาคาร 3 อาคาร ใช้วัสดุที่ใช้ทำผนังอาคารแตกต่างกันดังนี้

ผนังเป็นกระจก 2 ชั้น
และช่องว่างระหว่างกระจก
เป็นสุญญากาศ

ผนังเป็นกระจก 2 ชั้น
และช่องว่างระหว่างกระจก
เป็นอากาศ

ผนังเป็นกระจก 1 ชั้น

เฉลยผลการทำกิจกรรม

4. ถ้าอาคาร 3 อาคาร ใช้วัสดุที่ใช้ทำผนังอาคารแตกต่างกันดังนี้

กำหนดให้ ขณะเริ่มต้นอุณหภูมิภายนอกอาคารทั้งสามเท่ากันและสูงกว่าภายในอาคาร จากข้อมูลภายในอาคารใดจะมีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นช้าที่สุด

1. อาคาร A
2. อาคาร B
3. อาคาร C

ให้นักเรียนอธิบายเปรียบเทียบการถ่ายโอนความร้อนผ่านวัสดุที่ใช้ทำผนังของอาคารทั้ง 3 อาคาร

อาคาร A ดีที่สุด : ช่องว่างสุญญากาศไม่ถ่ายโอนความร้อนด้วยการนำความร้อนและการพาความร้อน.....

อาคาร B ปานกลาง : อากาศเป็นฉนวนความร้อนพอใช้ แต่ยังถ่ายโอนด้วยการนำความร้อนได้.....

อาคาร C แย่ที่สุด : ไม่มีชั้นกันความร้อน ความร้อนถ่ายเข้าสู่ภายในได้ง่าย.....

เฉลยผลการทำกิจกรรม

5. จากข้อมูลการทดลองสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้ในการทำตู้บรรทุกพลาสติกของบริษัทผลิตวัสดุบริษัทหนึ่ง
เป็นดังตารางด้านล่าง

ชนิดของวัสดุ	ความหนาแน่น	อัตราการนำความร้อน
	(kg/m ³)	(W m ⁻¹ h ⁻¹ °C ⁻¹)
ไม้เนื้ออ่อน	350 - 740	0.11 - 0.16
ไม้เนื้อแข็ง	370 - 1,100	0.11 - 0.255
ไม้อัด	530	0.14
อะลูมิเนียมอัลลอย	2,740	221
เหล็ก	7,800	45.3
พลาสติกเสริมใยแก้ว	64 - 144	0.036
พอลิเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง	960	0.5

ที่มา : <http://www.fao.org/docrep/006/y5013e/y5013e09.htm#TopOfPage>

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อสรุปที่ได้จากข้อมูลในตาราง จงเขียนวงกลมล้อมรอบคำว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ในแต่ละข้อความ

ข้อความต่อไปนี้เป็นสรุปได้จากข้อมูลในตารางหรือไม่	เห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย
5.1 ความหนาแน่นของวัสดุสัมพันธ์กับอัตราการนำความร้อนของวัสดุ	เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย
5.2 โลหะมีความหนาแน่นและอัตราการนำความร้อนมากกว่าวัสดุชนิดอื่น	เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย
5.3 ถ้าต้องการทำตุ้บรทุกพลาสติกให้อุณหภูมิภายในตุ้บต่ำได้นาน ควรใช้วัสดุที่ทำจากอะลูมิเนียมอัลลอย	เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย

สรุปบทเรียน

ความร้อนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ สถานะและขนาด การถ่ายโอนความร้อนมี 3 วิธี คือ การนำความร้อน การพาความร้อน และการแผ่รังสีความร้อน โดยวัตถุจะเกิดการถ่ายโอนความร้อน จากสสารที่มีอุณหภูมิสูงไปยังสสารที่มีอุณหภูมิต่ำ จะหยุดถ่ายโอนเมื่ออุณหภูมิทั้ง 2 สสารเท่ากัน หรือที่เรียกว่า สมดุลความร้อน

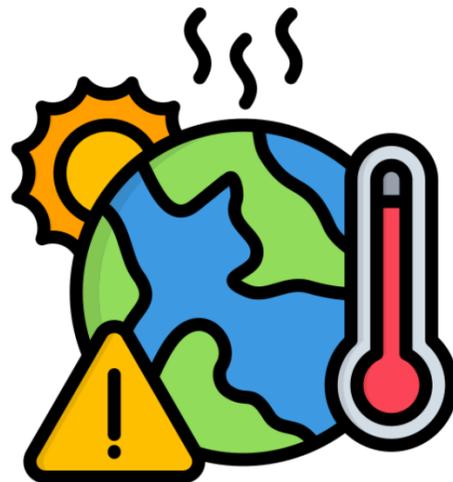
หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2

5

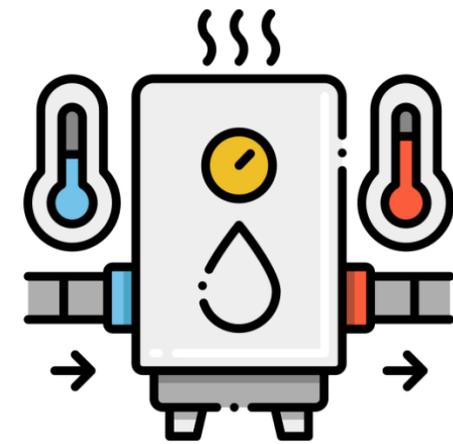
ลมฟ้าอากาศ

6

การเปลี่ยนแปลง
ภูมิอากาศโลก

7

พลังงานความร้อน